

MUNI SPORT

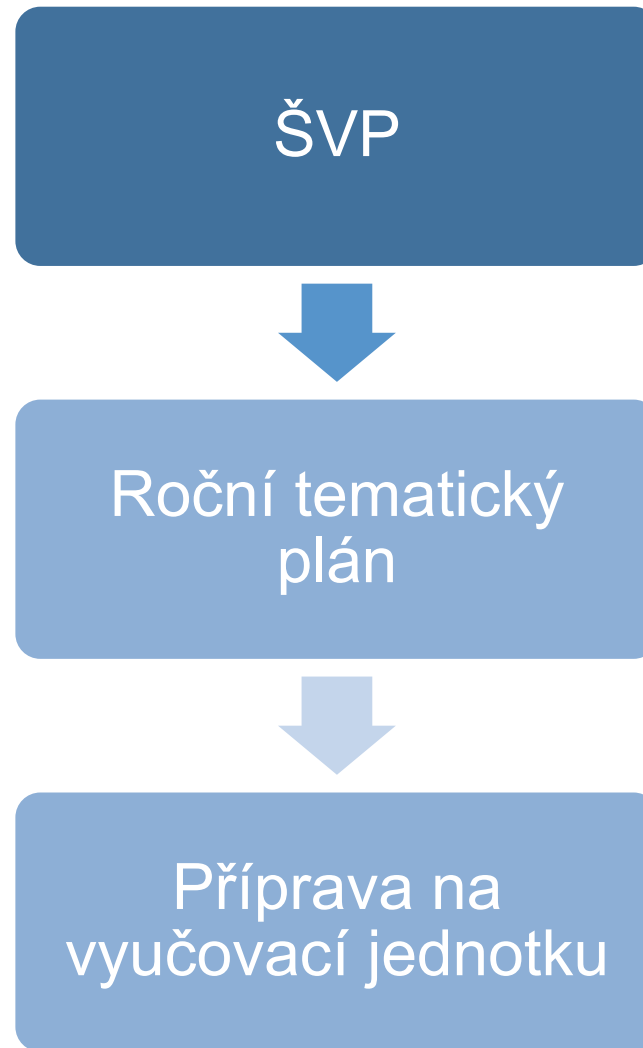
3. Cíle a projektování výuky

Mgr. Jiří Sliacky, Ph.D.

np/nk 4115 Didaktika tělesné výchovy

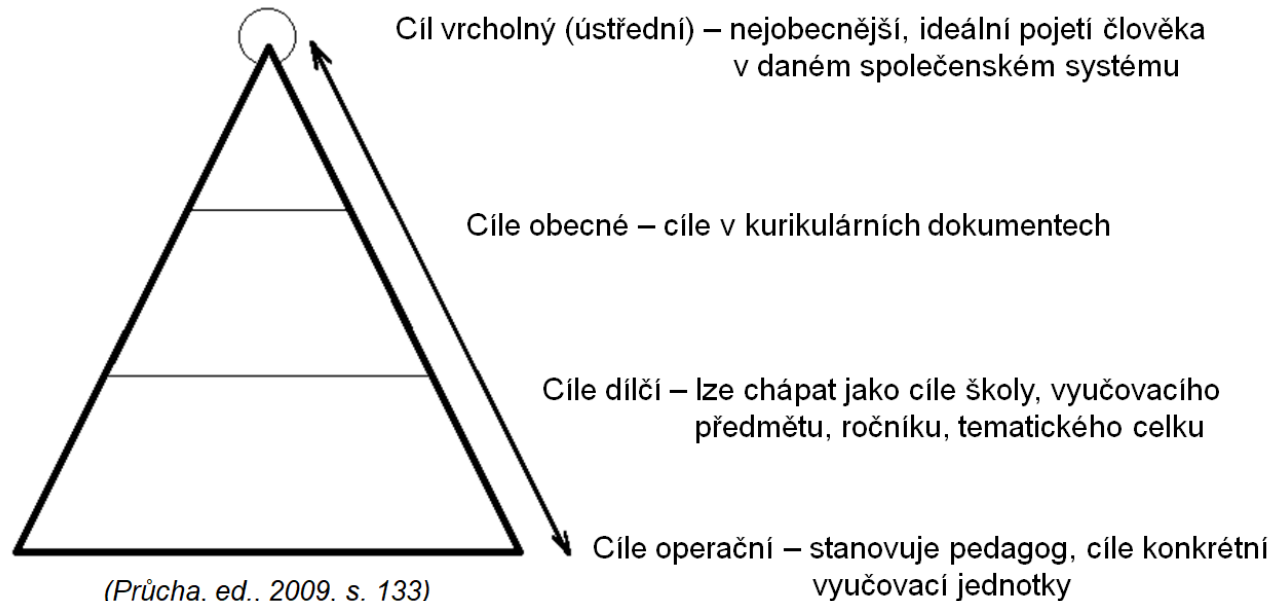
Katedra tělesné výchovy a společenských věd (EDUC)

Typické úrovně projektování výuky na škole

Vzdělávací cíle

- cíle jsou v rámci celého kurikula rozvrstveny na úrovni jednotlivých kurikulárních dokumentů (Strategie 2030+, RVP, ŠVP + školský zákon)
- uvědomělá práce s hierarchií cílů

Cíle současné školní TV

- **vzdělávací cíle**
 - *informativní* (poznatky, postupy, metody...)
 - *formativní* (rozvoj schopností, zkvalitňování pohybového projevu...)
- **výchovné cíle**
 - *všeobecné* (charakterové vlastnosti, estetické prožívání, ochrana životního prostředí)
 - *specifické* (kladný vztah k pohybu, rozvoj tělesné zdatnosti, zájem o sportovní činnost)
- **zdravotní cíle**
 - *kompensační* (kompenzace tělesné zátěže, regenerace duševních sil, obnova pozornosti...)
 - *hygienické* (osobní hygiena při pohybových aktivitách, užívání cvičebního úboru, správná výživa, dostátek spánku...)
- **socializační cíle**
 - *skupinové* (spolupráce v týmu, poskytování opory, záchrany a dopomoci, prožívání různých rolí ve skupině, důvěra v ostatní členy týmu...)
 - *individuální* (zvyšování sebedůvěry, kladné sebepojetí, rozvoj komunikačních schopností, tolerance, ohleduplnost, smysl pro fair play...)

(Fialová, 2010, s. 91-95)

Cíl vs. téma vyučovací jednotky

- **cíl** - vyjádření požadovaného výkonu žáka
 - Žák provede hod míčkem z místa na vzdálenost s dodržením základních kritérií techniky hodů.
- **téma** - popis obsahu vyučovací jednotky
 - Hod míčkem.

Cíl vyučovací jednotky

- a) Naučit žáky technicky správné provedení stoje na rukou.
- b) Gymnastika – stoj na rukou se záchranou.
- c) Žák technicky správně předvede stoj na rukou se záchranou.
- d) Technika stoje na rukou a záchrany.

Formulace cíle z pohledu žáka zajišťuje jednoznačné směřování vzdělávacího procesu k jeho rozvoji!!!

Práce s cíli ve výuce

- cíl formulujeme na základě záměru, daného cílem vyšší úrovně, a potřeb a možností žáků (akceptovatelný a dosažitelný cíl)
- stanovený cíl má být v souladu s didaktickými (pedagogickými) zásadami
- ve vztahu k plánovanému cíli je potom nutné promyslet:
 - obsah (učivo)
 - didaktické řídicí styly, vyučovací metody a organizační formy
 - didaktické prostředky, pomůcky
 - podmínky vzdělávacího procesu
- promyšleně formulovaný cíl ale nepřináší jen informaci o podobě výstupu učení, je potřeba k němu vztahovat i kritéria pro průběžné i závěrečné hodnocení, případně sebehodnocení

Práce s cíli ve výuce

- Sdělovat cíl žákům?
 - Ztotožnit se vnitřně se stanoveným cílem je jeden ze zásadních motivačních mechanismů učení.
 - Znalost cíle umožňuje žákovi vést i svou vlastní vnitřní sebereflexi.

Další členění cílů

- podle časového horizontu
 - dlouhodobé (cíle pro určitý stupeň vzdělání, cíle daného předmětu v daném ročníku...)
 - etapové (střednědobé, cíle tematického celku...)
 - krátkodobé (cíle vyučovací jednotky...)
- podle ovlivňované složky osobnosti
 - kognitivní (zaměřené na rozvoj poznávacích procesů)
 - afektivní (někdy označované jako cíle výchovné - utváření postojů, hodnotových orientací...)
 - psychomotorické (zaměřené na nervosvalovou koordinaci)

(Hajerová Müllerová, Slavík, 2020, s. 109)

Kognitivní vzdělávací cíle

Bloomova taxonomie kognitivních cílů

Úroveň kognitivních procesů	Příklady aktivní slovesa pro vyjádření
Zapamatovat - vybavit si, rozpoznat určitá fakta či informace.	rozpoznat, vyjmenovat, popsat, identifikovat, reprodukovat, určit, naučit se...
Porozumět - chápat význam sdělení.	vysvětlit, vyjádřit vlastními slovy, shrnout, přiřadit, přeložit, interpretovat, uvést příklady...
Aplikovat - použít informace či dovednosti v nových situacích k řešení problémů.	aplikovat, provést, použít, předvést, vytvořit, uspořádat, vyřešit, vybrat...
Analyzovat - určovat vzájemné vztahy mezi ději, rozdělit děj na dílčí části.	porovnat, roztřídit, začlenit, analyzovat, vybrat, rozdělit, vysvětlit proč, najít rozdíl, prozkoumat...
Hodnotit - posoudit význam, hodnotu, přínos, podle daných kritérií.	posoudit, zhodnotit, ověřit, obhájit, vyvrátit, doporučit...
Tvořit - kombinací původních jednotlivých myšlenek, vytvořit myšlenky nové.	tvořit, navrhnout, načrtnout, psát, naplánovat, stanovit, rozvinout, sestavit...

Afektivní vzdělávací cíle

Taxonomie **Krathwohla** (podle Rambouska, 2014)

1. **Přijímání** - žák je ochoten přijímat nebo vnímat určité jevy, pozorovat je, tolerovat je, nevyhýbat se jim (typická slovesa: rozlišovat, akceptovat, naslouchat...).
2. **Reagování** - žák je více zainteresován a je více aktivní než na předchozí úrovni (typická slovesa: odpovídat, vyhovět, pomáhat, uposlechnout, reagovat na...).
3. **Oceňování hodnot** - žák oceňuje určité skutečnosti jako žádoucí (typická slovesa: připojovat, argumentovat, upřednostňovat, angažovat se, sdílet, nesouhlasit, odsuzovat...).
4. **Integrovaní hodnot** - žák organizuje hodnoty, které zastává do určité struktury (typická slovesa: přijímat odpovědnost, upravovat, uspořádat, ztotožňovat se, kombinovat, postihovat souvislosti...).
5. **Internalizace** - sebevyjádření, žák začlení systém hodnot do charakterové struktury své osobnosti, hodnoty tak získávají pevné místo na hodnotovém žebříčku (typická slovesa: samostatně jednat, ovlivňovat, projevovat sebeuvědomění, je schopný, je způsobilý...).

(Hajerová Müllerová, Slavík, 2020, s. 138-139)

Psychomotorické vzdělávací cíle

Taxonomie podle **Simpsonové** (Klapko, 2012)

1. **Vnímání** (smyslová činnost) - používá smyslové orgány, aby si vybavil představy o budoucí motorické činnosti, její vhodnosti, správnosti (typická slovesa: vybrat, určit, identifikovat, rozeznat, rozlišit...).
2. **Zaměření** (připravenost na činnost) - vyjadřuje psychickou, fyzickou i emoční připravenost na určitou činnost, např. zaujetí vhodného postoje (typická slovesa: ukázat, začít, reagovat, projevit...).
3. **Napodobování činnosti** (řízená činnost) - napodobuje činnosti, které vidí u učitele a opakuje je, aby pro sebe našel nejvhodnější provedení (typická slovesa: vyrobit, sestavit, opravit...).
4. **Mechanická činnost** (automatizace jednoduchých motorických dovedností) - méně složité a jednoduché činnosti provádí spolehlivě, zručně, přesně, bezpečně (typická slovesa: jako u předchozí kategorie).
5. **Komplexní automatická činnost** - komplexnější a složitější činnosti provádí rychle, bezpečně, přesně, lehce, automaticky (typická slovesa: jako u kategorie 3).
6. **Přizpůsobování** (schopnost motorické adaptace) - dokáže měnit, modifikovat, přizpůsobovat činnost měnícím se podmínkám (typická slovesa: přizpůsobit, změnit, adaptovat, zrevidovat...).
7. **Tvořivá motorická činnost** - vytvoří nový způsob motorické činnosti, používá osvojenou činnost v nových, neznámých a problémových situacích (typická slovesa: zkonstruovat, vytvořit, kombinovat, složit, navrhnout...).

(Hajerová Müllerová, Slavík, 2020, s. 136-137)

Použité zdroje

FIALOVÁ, Ludmila. Aktuální témata didaktiky : školní tělesná výchova. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2010. 151 s. ISBN 9788024618548.

HAJEROVÁ MÜLLEROVÁ, Lenka a Jan SLAVÍK. Modelování kurikula. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta pedagogická, 2020. ISBN 978-80-261-0903-7.

Pedagogická encyklopedie. Edited by Tomáš Janík - Milada Rabušicová - Jan Průcha. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009. 935 s. ISBN 9788073675462.